

Του Δημήτρη Μπριασούλη*

«Είναι ανάγκη να μην περιορίζεται ο τουρισμός μόνο στο κλασικό "ήλιος και θάλασσα" που ουσιαστικά αφορά μια πολύ μικρή τουριστική περίοδο, δίδοντας πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα σε νέα τουριστικά προϊόντα, όπως: τα σύγχρονα τουριστικά καταλύματα που αφορούν και την τουριστική κατοικία, και τα οποία περιλαμβάνουν και ειδικές τουριστικές εγκαταστάσεις (γκολφ, τουριστικά κέντρα...) » δήλωνε πρόσφατα η υπουργός τουρισμού [1].

Όστε "ήλιος και θάλασσα" αφορούν πολύ μικρή περίοδο στη χώρα μας; Μάλλον δεν θα λειτουργούν οι αισθήσεις μας καλά! Ακόμη και ο Γιώργος Σεφέρης πιάνεται αδιάβαστος: *«Ανάμεσα στην ησημερία της άνοιξης και την ησημερία του φθινοπώρου εδώ είναι τα τρεχάμενα νερά εδώ είναι ο κόπος εδώ βουίζουν οι μέλισσες μες στα κλωνάρια και κουδουνίζουνε στα αυτιά ενός βρέφους και ο ήλιος νά! και τα πουλιά του παραδείσου ένας μεγάλος ήλιος πίο μεγάλος από το φώς*
» [2].

Το φως, ο ήλιος και η θάλασσα, μοναδικά στολίδια ενός πανέμορφου τόπου με απίστευτες εναλλαγές τοπίου και βιοποικιλότητας, είναι αυτά ακριβώς που προσελκύουν εκατομμύρια τουρίστες κάθε χρόνο. Είναι η φυσική και πολιτιστική ταυτότητα αυτού του τόπου που δυστυχώς λίγοι πολίτες της πλέον την εκτιμούν όπως την εκτιμούσε ο Ελύτης: *«Για εμάς η Ελλάδα είναι αυτές οι στεριές οι καμένες στον ήλιο κι αυτά τα γαλάζια πέλαγα με τους αφρούς των κυμάτων. Είναι οι μελαχρινές ή καστανόξανθες κοπέλες, είναι τ' άσπρα σπιτάκια τ' ασβεστωμένα και τα ταβερνάκια και τα τραγούδια τις νύχτες με το φεγγάρι πλάι στην ακροθαλασσιά ή κάτω από κάποιο πλατάνι*
» [3].

Ακόμη λιγότεροι είναι οι πολιτικοί που εκτιμούν και σέβονται τις φυσικές ομορφιές του τόπου τους. Μάλλον τις αποτιμούν σε όρους «εκποίησης» για ρευστό. Δηλώσεις σαν αυτές της υπουργού επαναλαμβάνουν τα τελευταία χρόνια υπουργοί τουρισμού, πρωθυπουργοί,

πολιτικοί, επιχειρηματίες. Φαίνεται ότι αυτοί που ορίζουν τα «αναπτυξιακά προσόντα» ενός τόπου δεν είναι η φύση, ο πολιτισμός, οι φυσικοί πόροι και το ανθρώπινο δυναμικό αλλά είναι η διεθνής κτηματαγορά και ο κατασκευαστικός τομέας μαζί με τους δήθεν επενδυτές-παίκτες στα χρηματιστήρια που προσπαθούν να επενδύσουν σε ...επιδοτήσεις και χρηματιστηριακά κέρδη.

Έτρεχε και ξανάτρεχε ο Άγγλος πρέσβης στο πρωθυπουργικό γραφείο και στο υπουργείο Ανάπτυξης για να προωθήσει «βρετανικών συμφερόντων επένδυση» σε έκταση 26000 στρεμμάτων στην Ανατολική Κρήτη, ολόκληρο κομμάτι της εθνικής επικράτειας με τεράστια γεωστρατηγική σημασία πέραν της οικολογικής και πολιτιστικής του αξίας και της αξίας του από άποψη φυσικών πόρων για την αναδυόμενη βιο-οικονομία. Το τρέξιμο του πρέσβη δεν πήγε χαμένο (όπως και εκπροσώπων άλλων «συμφερόντων»)! Η επένδυση, για ένα μεγάλο ξενοδοχείο και γήπεδο γκολφ σε αυτή τη φάση, μπήκε στο fast track. Και όχι μόνο!

Ένα νέο σχέδιο νόμου που προβλέπει διαδικασίες εξπρές προωθείται για ψήφιση:

*«.. Ο κύριος της παραπάνω επένδυσης (παραθεριστικό - τουριστικό χωριό) υποχρεούνται να διαθέσει την απαιτούμενη έκταση..., ...διατάξεις που αφορούν στην εισφορά σε γη και χρήμα δεν εφαρμόζονται. Επιτρέπεται η παραχώρηση στον επενδυτή της χρήσης για 99 χρόνια αιγιαλού, παραλίας, όχθης και παρόχθιας ζώνης ... η αναγκαστική απαλλοτρίωση ακινήτων εφόσον το ...απαιτεί η επένδυση... » [4], «... προκαταβολή έως και του 100% της επιδότησης , δυνατότητα επιλογής φοροαπαλλαγών και επιδοτήσεων (ταυτόχρονα). ... επιτρέπει στους επενδυτές με δική τους νομική ευθύνη να βεβαιώνουν την τήρηση των προϋποθέσεων για συγκεκριμένες άδειες
».*

Μια υπανάπτυκτη χώρα της Αφρικής ίσως να φροντίζει καλύτερα τα συμφέροντα της. Η πολιτική εξουσία στην Ελλάδα φροντίζει τα συμφέροντα όσων προστρέχουν στο απίστευτο εφεύρημα του fast track δηλώνοντας «επενδυτές» προκειμένου να πετύχουν μέσω επιδοτήσεων υπαρπαγή πολύτιμων πεπερασμένων φυσικών πόρων, κατανάλωση τοπίων, από ό,τι απέμεινε! Μέχρι και νησάκια βγαίνουν στο fast σφυρί!

Πώς αντιδρά ο Έλληνας στην μεθοδική αλλοτρίωση του τόπου του; Φαίνεται πως ένα μεγάλο τμήμα των τοπικών κοινωνιών περιμένει «ανάπτυξη» από την αλλοτρίωση. Χρόνια τώρα έμαθαν αυτοί οι άνθρωποι να ζούνε με δανεικά, με μεσάζοντες ή «μεσσίες» που θα φροντίσουν για κάποιο Τμήμα ΤΕΙ, στρατόπεδο, ή «μεγάλη επένδυση». Να γεμίσουν πελάτες οι καφετέριες, τα εστιατόρια, τα ενοικιαζόμενα... Έτσι ορίζουν την «ανάπτυξη»! Τα σημάδια της αλλοτρίωσης της σύγχρονης Ελλάδας παντού όπου στρέψει κανείς το βλέμμα του. Οι θεωρούμενες «ανεπτυγμένες» περιοχές της Ελλάδας είναι δυστυχώς οι πλέον υποβαθμισμένες πολεοδομικά, πολιτιστικά, ηθικά και με την χαμηλότερη ποιότητα ζωής.

Στη Σητεία, η επένδυση «υπόσχεται» να μετατρέψει έναν ιστορικό τόπο με αρχαιολογικά μνημεία φανερά και αφανέρωτα, με τοπίο ξερικό, ζωντανό φυσικό «μνημείο» της βυζαντινής εποχής, με περιοχή Natura, με αστείρευτο και άγνωστο στους πολλούς φυσικό

δυναμικό βιώσιμης ανάπτυξης, σε αλλότριο κομμάτι γκολφ και τσιμέντο. Κομμάτι της ανεπτυγμένης Σκωτίας καταπράσινο το γκολφ, θα «μεταφυτευθεί» θαρρείς από εκεί, χωρίς όμως να μεταφερθεί και ο βροχερός καιρός και η ξένη προς τον τόπο και τον πολιτισμό του κουλτούρα της Σκωτίας. Θα μείνει εδώ μόνο το ξένο πράσινο σώμα μέσα στο κατάξερο ιστορικό τοπίο, που το αποξηραίνει ο δυνατός αέρας, προσπαθώντας να επιβιώσει στη εντατική των αρδεύσεων κάτω από τον καυτό ήλιο, ξοδεύοντας πολύτιμο νερό που δεν φτάνει ούτε να πιεις. Για να έρθουν οι «πλούσιοι ξένοι» να παίξουνε γκολφ την μεγάλη τουριστική περίοδο του χειμώνα όπως επαγγέλλεται η υπουργός... Σήμερα όμως την διαψεύδουν οι ειδήσεις για ένα άλλο ξενοδοχείο με γκολφ: «κλειστό το χειμώνα το ξενοδοχείο στο Πόρτο Καρράς. Αιτία το περιορισμένο τουριστικό ενδιαφέρον» [5].

Το μοντέλο αυτής της αλλοτρίωσης τόπων της Μεσογείου δοκιμάστηκε με εξαιρετική αποτυχία στην Ισπανία και άλλες χώρες. Τα 400+ γήπεδα γκολφ και τα παραθεριστικά χώρια κατέστρεψαν τα παράλια τοπία της Ισπανίας και δεν εμπόδισαν την ανεργία να φτάσει στο 25% πολύ πριν από την Ελλάδα των μνημονίων και της ύφεσης. Ο κατασκευαστικός τομέας, που συνδέεται με τις επενδύσεις γηπέδων γκολφ, ευθύνεται όχι μόνο για την καταστροφή τοπίων ανεπανάληπτης ομορφιάς, αλλά για την κατάρρευση της ισπανικής οικονομίας, όπως ευθύνεται για την κατάρρευση της οικονομίας πολλών χωρών, μαζί και της Ελλάδας. Η κρίση ξεκίνησε από την Αμερική με βασικό υπεύθυνο τον κατασκευαστικό τομέα, την κτηματαγορά και τους «επενδυτές» που προσέφεραν την ίδια αλλότρια «ανάπτυξη» που επαγγέλλονταν και εδώ οι ντόπιοι προύχοντες εν μέσω κρίσης σαν «νέο τουριστικό προϊόν». Εξάλλου τα σκάνδαλα επώνυμων έχουν σχέση κυρίως με τον κατασκευαστικό, κτηματομεσιτικό τομέα...

Στον αντίποδα αυτού του μοντέλου, το Ισραήλ παράγει πανάκριβα φαρμακευτικά σκευάσματα και βιο-υλικά από καλλιέργειες στην έρημο, παράγει καινοτομία και εξαγεί τεχνολογία και πιστοποιημένα προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας. Η Ολλανδία, χωρίς αρκετή ηλιοφάνεια, επίσης. Η Ελλάδα ούτε παράγει ούτε εξαγεί προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας, καινοτομία, τεχνογνωσία, πολιτισμό, αν και έχει τη δυνατότητα, αν και έχει εξαιρετικό ανθρώπινο επιστημονικό δυναμικό. Αντίθετα διώχνει τους νέους επιστήμονες που σπούδασε με δανεικά, προσφέροντας τους ίδιους και την εκπαίδευσή που τους παρείχε στους δανειστές, πληρώνοντας επιπλέον και τους τόκους των δανείων! Διαθέτει τους πεπερασμένους φυσικούς της πόρους σε δήθεν επενδυτές αντί να τους αξιοποιεί παραγωγικά και βιώσιμα, καταστρέφει τον παραγωγικό της ιστό, καταναλώνει σαν να πρόκειται για αναλώσιμο αγαθό το μαγευτικό τοπίο, όλη την πολύτιμη παρακαταθήκη βιώσιμης ανάπτυξης που κληρονόμησε. Η αφελής δικαιολογία δεν «ξεπουλάμε» αλλά παραχωρούμε για 99 χρόνια σημαίνει απλά ότι παραχωρούμε το δικαίωμα σε κάποιους δήθεν επενδυτές να καταστρέψουν ανεπιστρεπτί τοπία και παραγωγικό δυναμικό που διαμόρφωσε η φύση επί αιώνες σ' αυτό τον υπέροχο τόπο.

Ας θυμηθούμε τον Ελύτη: «Χρυσωμένες έχουν τις παγίδες τους οι άνθρωποι κι είναι ανάγκη να μείνω απ' τους απέξω» [6]. Και τον Παπαδιαμάντη: «Αλλά τὸ πλεῖστον κακὸν ὀφείλεται ἀναντιρρήτως εἰς τὴν ἀνικανότητα τῆς ἐλληνικῆς διοικήσεως. Θὰ ἔλεγε τίς, ὅτι ἡ χώρα αὕτη ἡλευθερώθη ἐπίτηδες, διὰ τὴν ἀποδειχθῆ, ὅτι δὲν ἦτο ἱκανὴ πρὸς αὐτοδιοίκησιν» [7].

Αναφορές

[1] <http://www.tovima.gr/society/article/?aid=478147>

[2] <http://www.tanea.gr/oikonomia/article/?aid=475884>

[3] Ομιλία του Οδυσσέα Ελύτη προς τους Έλληνες μετανάστες της Σουηδίας, Νοέμβριος 1979

[4] <http://www.tanea.gr/oikonomia/article/?aid=4757019>

[5] Το Βήμα, 6-11-2012

[6] "VILLA NATACHA" από τα "ΕΤΕΡΟΘΑΛΗ"

[7] Άλ. Παπαδιαμάντη "Βαρδιάνος στα Σπόρκα"

* Ο Δημήτρης Μπριασούλης είναι καθηγητής στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών